

Kamer der Volksvertegenwoordigers.

VERGADERING VAN 16 MEI 1928.

Wetsontwerp

**tot wijziging van het eerste artikel der wet van 9 Juli 1858
aangaande het invoeren eener nieuwe officieele pharmacopœa (1).**

VERSLAG

NAMENS DE MIDDENAFDEELING (2), UITGEBRACHT DOOR DEN HEER BRUTSAERT.

MIJNE HEEREN,

Het wetsontwerp dat U ter behandeling wordt voorgelegd, wijzigt het eerste artikel van de wet van 9 Juli 1858 betreffende het invoeren van eene nieuwe officieele pharmacopœa (3).

Dit artikel luidt :

« De maatregelen die noodig geoordeeld worden voor het opmaken en het bekendmaken van de pharmacopœa, evenals voor de wijzigingen er naderhand aan toe te brengen, worden door Koninklijke besluiten geregeld.

» Alleen de Latijnsche taal is officieel ».

Het onderhavig ontwerp doet deze tweede paragraaf wegvallen.

Niet dat er veel klachten of bezwaren zijn aangevoerd tegen het tegenwoordig stelsel — dat ten andere maar voor een beperkt publiek van belang is — maar omdat tegenover de noodzakelijkheid eene herziene pharmacopœa te publiceren naar aanleiding van het Koninklijk besluit van 18 Januari 1919, en dit in de twee nationale talen, krachtens artikel 4 van de wet van 31 Juli 1921 (4), heeft het Departement van Binnenlandsche Zaken en Volksgezondheid geoordeeld dat het doen verschijnen van den Latijnschen tekst niets anders meer is dan eene dure uitgave, zonder ander voordeel, dan het behouden van eene traditie waarvan bijna alle landen hebben afgezien (5).

(1) Wetsontwerp, n° 99.

(2) De Middenafdeeling, voorgezeten door den heer Tibbaut, bestond uit de heeren Merlot, Briart, Brutsaert, Branquart, Schaetzen, Hubin.

(3) De eerste uitgave van de Belgische Pharmacopœa verscheen in 1854, de tweede in 1885, de derde in 1906.

(4) Artikel 4 van de wet van 31 Juli 1921 zegt : « De berichten en mededeelingen tot het publiek te richten door de Centrale besturen van den Staat en van de daaraan ondergeschikte openbare overheden, worden in beide landstalen gesteld... »

(5) De pharmacopœa van Frankrijk en Italië, twee landen met hooge Latijnsche cultuur, zijn in 1920 verschenen in de nationale taal. Evenzoo in Nederland, in 1926, in Zweden, in 1925, in Duitschland, in 1926.

De redenen die den Latijnschen tekst van de pharmacopœa billijkten, in 1858, bestaan thans niet meer. Toen moest men vermijden dat eene onzer beide talen de andere zou overheerschen. Thans zou men het niet meer begrijpen dat de Fransche tekst zonder den Vlaamsche zou uitgegeven worden. Zoo wij een einde maken aan dien abnormalen toestand, dat alleen de Latijnsche tekst de eenige officieele is, dan komen wij tot het gemeen recht terug en dan geven wij aan de pharmacopœa, opgesteld in onze nationale talen, het verplichtend kenmerk dat zij verdient.

Bestaan er afdoende redenen om deze uitzonderingsbepaling te behouden : « Alleen de Latijnsche tekst is officieel ».

Het Latijn, zegt men, « is een klare taal, die niet vatbaar is voor tegenstrijdige interpretaties, en die aan elk woord eene enkele beteekenis geeft » —; dit is waar; doch het is eene doode taal die niet de woorden bezit welke noodig zijn om moderne begrippen uit te drukken en voornamelijk om stoffen en toestellen aan te wijzen, verrichtingen te beschrijven en wetenschappelijke gegevens uiteen te zetten die de oudheid in het minst niet vermoedde. Het is soms slechts door moeilijke omwegen, door onduidelijke omschrijvingen (1), onvoorziene neologismen (2), dat de vertaler er in gelukt, op min of meer benaderende wijze, de gedachte van den opsteller uit te drukken.

Vergeeten wij niet dat de pharmacopœa wordt opgemaakt en opgesteld in het Fransch en dat men in den Latijnschen tekst al de onvolmaakheden vindt die in alle vertalingen voorkomen : « Traduttore, traditore ».

De vertaling in het Latijn kan niet vervaardigd worden door de opstellers zelf van de aan herziening onderworpen pharmacopœa; zij kennen die taal niet op voldoende wijze; wat de latinisten betreft, zij zijn gewoonlijk niet bevoegd in zake van artsensijbereidkunde.

De Koninklijke Academie voor de Geneeskunde die, in 1850, de vraag moest oplossen van het publiceerender pharmacopœa in een of twee talen, heeft de voorkeur gegeven aan het Fransch. Zij verklaarde dat de Latijnsche tekst zonder practisch nut was. Die bewering is nu nog juister dan toen; wij zijn wel verplicht te bekennen, — en wij betreuren dit voor het aanzien van het beroep — dat het meerendeel der geneesheeren en apothekers het Latijn niet meer practisch kunnen beoefenen, sedert men in het vóór-universitair onderwijs, vele uren, vroeger besteed aan het Latijn en het Grieksch, vervangt door de studie der wetenschappen en moderne talen, en sedert het Latijn heeft opgehouden de voertaal te zijn van het onderwijs in de natuur- en geneeskundige wetenschappen, in onze hoogeschoolen.

En de zeldzame menschen die ingewijd zijn en opnieuw het Latijn willen beoefenen, wenden zich tot de klassieke schrijvers, liever dan tot dit weinig verkwikkelijk mengsel der Latijnsche vertaling van onze Fransche pharmacopœa waarvan de betrekkingen met de taal van Vergilius of Cicero ver te zoeken zijn.

Men kon billijkerwijs hopen dat het Latijn, uit onze technische scholen verbannen, eene laatste schuilplaats in het Recht zou vinden. Eilaas! de wetboeken worden ook in het Fransch uitgegeven en, ter uitvoering van de wet van 31 Juli 1921, houdt men zich eindelijk bezig met het vertalen er van in het

1) Zoutzuur : Het blijft kleurloos of krijgt slechts een licht roze tint door het sulfoeyanate ammonique; Vertaling : Acidum chlorhydricum : « Vel nullo colore vel leviter roseo tingitur ope ammonii Thioeyanati ».

(2) Sparadrap caoutchouté « vertaalt men in het Latijn : Sparadrap cum caoutchouc » !!

Vlaamsch. Doch zoo het Latijn onmisbaar is — zooals sommigen het beweren — voor de artseneijbereidkunde en voor den apotheker, waarom zou het ook niet onmisbaar zijn voor den rechter en den advocaat ? « Sic vos non vobis nificatis aves » !

Bestaat er nog wel een apotheker of geneesheer die zich uitsluitend van den Latijnschen tekst der pharmacopœa bedient ?

Waarom zoo men dan nog die verouderde bepaling behouden, wanneer de moderne wetgevingen over het algemeen er hebben van afgezien, vooral daar zij moeilijk en kostelijk is en de Latijnsche versie zonder practisch nut.

Niettemin moeten wij er op wijzen, dat de afschaffing van de pharmacopœa in 't Latijn geenszins de Latijnsche benaming van de producten medebrengt : de Latijnsche benaming blijft en levert dit groot voordeel op, dat een recept in Latijnschen tekst opgesteld, kan uitgevoerd worden in al de landen waar de doode talen, die dienen tot woordsleiding van de nieuwe termen van het modern wetenschappelijk repertorium, gekend zijn van allen die de humaniora doen tot voorbereiding van de Universitaire studiën.

« De afschaffing van den Latijnschen tekst der pharmacopœa zal dus niets wegnemen van de klassieke methode die, bij samenstelling, de generische en wetenschappelijke woorden vormt door middel van Latijnsche of Grieksche stamwoorden ».

Uwe Middenafdeeling was van gevoelen dat het wetsontwerp bezuinigingen kon aanbrengen zonder welkdanig belang ook te krenken en dat het, opgevat in zijn waren zin, geen taalgeschil kon verwekken,

Met 4 op 5 stemmen, legt zij het aan de Kamer ter goedkeuring vóór. Zij verkiest een enkel boek met Franschen en Vlaamschen tekst nevens elkaar.

Een lid onthield zich : « Tegenover de onvermijdelijke onzekerheid van de Fransche en Vlaamsche vertalingen, zou hij liever eene pharmacopœa krijgen in drie talen, met het Latijn als centralen tekst. Ternauwernood zou hij zich tevreden stellen met een Franschen of met een Vlaamschen tekst, naar believen, maar in afzonderlijk boekdeel ».

De Verslaggever,

Dr BRUTSAERT.

De Voorzitter,

E. TIBBAUT.

